

DEFINITIEF RAPPORT VAN BEVINDINGEN
KWALITEITSONDERZOEK BIJ
SPECIALE BASISCHOOL HET SPRINGTIJ

Plaats	: Middelburg
BRIN-nummer	: 16OU
Onderzoeksnummer	: 119388
Arrangementsnummer	: 86180
Onderzoek uitgevoerd op	: 1 juli 2010
Rapport vastgesteld te Breda op	: 1 december 2010

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
2. BEVINDINGEN.....	7
Leeropbrengsten.....	9
3. TOEZICHTARRANGEMENT	13

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 1 juli 2010 een onderzoek uitgevoerd op basis van het Springtij naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende. Scholen waarvoor de inspectie geen risicoanalyse kan opstellen omdat geschikte opbrengstgegevens ontbreken, worden in principe om de twee jaar bezocht. Het doel van dit onderzoek is eventuele tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs op de school vast te stellen.

In dit onderzoek wordt tevens nagegaan of de school aan enkele wettelijke vereisten voldoet.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van enkele verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan, die in het kader van het programmatisch handhaven zijn gecontroleerd.
- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van de aanvullende vragenlijsten.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde op beide vestigingen. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen JOB, OB1, MB1, MB4, BB1, BB2 en BB3.
- Bovendien heeft de inspectie over de kwaliteit van de indicatoren gesprekken gevoerd met de directie en de intern begeleiders.
- Op de school is verder een gesprek gevoerd met leerlingen en leraren.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag.

Tijdens het onderzoek zijn meerdere indicatoren beoordeeld van de volgende aspecten: opbrengsten, leerstofaanbod, leertijd, schoolklimaat, didactisch handelen, afstemming, zorg en begeleiding en kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2009 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek over de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten weergegeven. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin tekortkomingen worden toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2. BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. De inspectie heeft daarnaast onderzocht of wordt voldaan aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Bij wet- en regelgeving is in de waardering tot uitdrukking gebracht of de school wel (ja) of niet (nee) voldoet aan de genoemde wettelijke vereisten.

Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1* (sbo) De resultaten van de leerlingen aan het eind van de speciale basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.					●
1.5 De sociale competenties van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.			●		

Leerstofaanbod	1	2	3	4
2.1* Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			●	
2.2* De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●	
2.4* De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	
2.5 De school heeft een specifiek aanbod om sociale competenties te ontwikkelen.				●

Tijd	1	2	3	4
3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	
3.2 De school heeft voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde onderwijstijd gepland conform het landelijk gemiddelde van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie.		●		

Schoolklimaat	1	2	3	4
4.2 De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●	
4.3 Het personeel voelt zich aantoonbaar veilig op school.			●	
4.4 De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.		●		
4.5 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			●	
4.6 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op de afhandeling van incidenten in en om de school.			●	
4.7 Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			●	

Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1* De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2* De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	

Afstemming	1	2	3	4
6.1 De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		

Begeleiding	1	2	3	4
7.1* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.		●		
7.3 (sbo) De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectief vast.			●	
7.4 (sbo) De school volgt of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzen.			●	

Zorg	1	2	3	4
8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			●	
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	
8.3* De school voert de zorg planmatig uit.			●	
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			●	

Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			●	
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		●		
9.7 De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.		●		

Wet- en regelgeving	Ja	Nee
N1 Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 13).	●	
N2 Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 12).	●	
N3 Door of namens het bestuur is het vastgestelde zorgplan van het samenwerkingsverband naar de inspectie gestuurd en dit zorgplan bevat de verplichte onderdelen (WPO, art. 19).	●	
N4 De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WPO, art. 8).		●

De normindicatoren zijn aangegeven met een asterisk*.

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De kwaliteit van het onderwijs op speciale basisschool Het Springtij is van voldoende niveau. De school werkt inmiddels met ontwikkelingsperspectieven voor alle leerlingen en zorgt voor een vertaalslag hiervan naar de onderwijspraktijk. De inspectie beoordeelt de kwaliteit van alle onderzochte indicatoren van het leerstofaanbod, de uitleg en de zorg en begeleiding als voldoende. Bij de onderwijstijd en afstemming zijn er nog enkele stappen te zetten om het onderwijs verder af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen, zoals in de bedoeling van de school ligt.

Toelichting

Leeropbrengsten

De Inspectie van het Onderwijs is op dit moment nog niet in staat om op basis van de ontwikkelingsperspectieven te beoordelen of de leeropbrengsten in lijn zijn met de mogelijkheden van de leerlingen. Zij geeft dan ook nog geen oordeel over de resultaten van de school.

Wel lijkt met betrekking tot de opbrengsten de uitspraak gerechtvaardigd dat de school uit de leerling haalt wat erin zit. De leeropbrengsten voor technisch lezen, spelling, begrijpend lezen en rekenen en wiskunde lijken overeen te komen met wat van deze groep schoolverlaters verwacht mag worden. De uitstroom naar het vervolgonderwijs lijkt in overeenstemming met de mogelijkheden van deze groep leerlingen. De inspectie baseert deze uitspraak op een grofmazige analyse van de uitstroomgegevens over het schooljaar 2009/2010. De inspectie maakt hierbij echter een voorbehoud, omdat eerdere schooljaren niet zijn geanalyseerd. Gezien de beperktheid van de analyse kunnen geen stevige uitspraken worden gedaan.

Voor wat betreft de sociale competenties stelt de inspectie vast dat de schoolverlaters in 2009 en 2010 voldoende resultaten haalden. De school gaat dit bij deze groep na door bij de schoolverlaters een speciale vragenlijst af te nemen, die voldoende valide is om tot betrouwbare oordelen over de sociale competenties te komen.

Het onderwijsleerproces.

De school draagt zorg voor voldoende kwaliteit op het gebied van onderwijs en leren. Op enkele onderdelen, zoals afstemming en onderwijstijd is kwaliteitsverbetering gewenst. De school zorgt voor een **leerstofaanbod** dat in voldoende mate tegemoet komt aan de mogelijkheid om de kerndoelen te realiseren. De school heeft de beschikking over adequate materialen en maakt het ook mogelijk dat de leerlingen deze stof doorlopen. In de ontwikkelingsperspectieven die voor alle leerlingen worden opgesteld wordt ook vastgelegd welke leerdoelen de leerlingen op het gebied van Nederlandse taal en rekenen en wiskunde geacht worden te kunnen bereiken. De inspectie heeft ook kunnen vaststellen dat deze oefenstof aan enkele leerlingen daadwerkelijk is aangeboden. De school zorgt ook voor een doorgaande lijn in het onderwijs. Enerzijds doet ze dat door te werken in niveaugroepen, waardoor de ononderbroken ontwikkeling van de leerlingen op die leer- en

vormingsgebieden wordt geborgd, anderzijds zorgt ze er tevens voor dat een mogelijk breukvlak tussen het onderwijs aan jonge risicoleerlingen en de groepen waarin het leerstofaanbod meer sturend is niet te laten ontstaan. Het werken met thema's die verankerd zijn, voor wat betreft de afgesproken doelen speelt daarin een belangrijke rol. De school schenkt aandacht aan het vergroten van de woordenschat bij de leerlingen. Niet onbelangrijk, omdat ongeveer één op de vier leerlingen afkomstig is uit de groep culturele minderheden. De school verricht veel inspanningen om de ontwikkeling van de sociaal-emotionele competenties van de leerlingen te bevorderen. Zij heeft een uitgebreid scala aan materialen en middelen, heeft inmiddels een training voor sociale vaardigheden opgezet en ze zet structureel tijd in om die vaardigheden te oefenen. Jammer is het dat met het gebruikte toetsmateriaal niet vastgesteld kan worden of de groei in ontwikkeling gedurende de schoolloopbaan ook daadwerkelijk plaatsvindt.

Leraren zorgen voor een goed klassenmanagement, waardoor er nauwelijks **onderwijstijd** verloren gaat. Dat is erg belangrijk, daar juist deze kinderen veelal veel tijd nodig hebben om zich de leerstof eigen te maken. Orde, rust en duidelijkheid zijn belangrijke succesfactoren in de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerlingen. Jammer is het dan, dat de school ternauwernood het minimaal aantal uren onderwijstijd gepland heeft. Over acht jaar berekend, komt de school zelfs twee uren te kort. Voor een gedeelte wordt dat veroorzaakt door het aantal vier en driedaagse schoolweken. Bij de verdeling van het aantal beschikbare uren onderwijstijd over de verschillende leer- en vormingsgebieden wordt krap de helft van de tijd besteed aan Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Met name voor rekenen lijkt er te weinig tijd ingepland.

De school is **veilig** volgens leerlingen en leraren. De leerlingen waarmee de inspectie sprak, vinden het Springtij een fijne school, waar niet of nauwelijks wordt gepest, waar leraren passend optreden tegen pesten en waar ook leuke dingen gebeuren, zoals het werken in de schooltuin en excursies naar bijvoorbeeld het waterschap. Hoewel de school niet systematisch de schaarse veiligheidsincidenten in beeld brengt, heeft ze wel een beleid op het voorkomen en afhandelen van incidenten en zorgt ze ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan. Ze doet dat onder andere door middel van SOVA-training en de PAD-lessen.

Leraren beschikken in voldoende mate over **didactische vaardigheden**. Ze geven duidelijke uitleg aan de leerlingen en zorgen ervoor dat de kinderen zich betrokken voelen. Ze doen dat onder andere door aan te haken bij de actualiteit of bij de belevingswereld van de kinderen. Ze leggen beknopt en doelmatig uit en gaan regelmatig na of de leerlingen de uitleg begrepen hebben en of ze weten wat ze moeten doen. Ze zorgen ervoor dat de noodzakelijke materialen gereed liggen en dat er weinig tijd verloren gaat aan klassenmanagement. Een gedeelte van het onderwijs in het kerncurriculum wordt gegeven in niveaugroepen. Daardoor zorgt de school ervoor dat het leerstofaanbod wordt afgestemd op de behoeften van de leerlingen. Leraren stemmen de instructie daar op af en zo nodig wordt aanvullende instructie gegeven aan individuele kinderen of aan groepjes leerlingen, bijvoorbeeld aan een instructietafel. Wat nog maar zelden gebeurt, is dat voor leerlingen de verwerkingsopdrachten, in omvang of moeilijkheidsgraad worden aangepast. Ook differentiatie in onderwijstijd, zodat leerlingen die voor een bepaald programma structureel meer tijd nodig hebben deze ruimte kunnen krijgen, vindt nog nauwelijks plaats.

De zorg en begeleiding is van voldoende kwaliteit.

De school hanteert een volledig toets- en observatiesysteem om de ontwikkeling van de leerlingen te volgen. Zowel in de onderbouw, als in de bovenbouw wordt op alle relevante ontwikkelingsgebieden de voortgang van de leerlingen in beeld gebracht. De school moet er wel alert op zijn dat er van een aantal gebruikte toetsen inmiddels vernieuwde versies zijn verschenen. Deze zijn beter afgestemd op het onderwijsniveau dat tegenwoordig wordt verwacht. De oude toetsen leveren daardoor nu minder betrouwbare uitkomsten. De school maakt ook gebruik van methodeafhankelijke toetsen. De inspectie kon echter lang niet in alle gevallen vaststellen dat de informatie die deze toetsen opleveren een duidelijke rol speelt bij het bepalen van het dagelijks handelen van individuele leraren. Weliswaar is

de school bezig met het ontwikkelen van groepsplannen en de inspectie heeft daar mooie voorbeelden van gezien, maar dat leidt niet in alle gevallen tot heldere aanwijzingen over de noodzakelijke extra aandacht voor leerlingen, die bij een toets tekorten laten zien. De school heeft voor alle leerlingen ontwikkelingsperspectieven (OPP) opgesteld. Deze OPP's geven helder weer wat de door de school verwachte ontwikkeling voor een langere periode zal zijn. OPP's worden opgesteld nadat er drie toetsmomenten zijn geweest. OPP's worden gevolgd door uitstroomperspectieven, waarmee duidelijk wordt welk uitstroomniveau de school verwacht dat een leerling moet kunnen halen. De OPP's worden vertaald naar leerwinst over een kortere periode (een half of een heel jaar). Op die manier wordt ook duidelijk of een leerling achterblijft bij de verwachte ontwikkeling en of extra hulp en begeleiding moet worden ingezet. Vervolgens hanteert de school een daarop aansluitend systeem van zorg en begeleiding. Voor leerlingen waar extra individuele leerlingenzorg nodig is, worden handelingsplannen opgesteld die in voldoende mate specifiek, meetbaar en tijdgebonden zijn en ze worden uitgevoerd en geëvalueerd, waarna eventuele vervolgstappen volgen.

De interne kwaliteitszorg.

De inspectie heeft er vertrouwen in dat het gehanteerde systeem van interne kwaliteitszorg de schoolleiding in staat stelt de onderwijskwaliteit te bewaken. De school kent haar schoolpopulatie en heeft maatregelen genomen om het leerstofaanbod ook op die populatie af te stemmen. Vooral het feit dat meer dan 20 procent van de leerlingen uit een culturele minderheid afkomstig is, heeft de school aanleiding gegeven bewust aandacht te schenken aan de woordenschatontwikkeling. Maar ook de andere leerlingen kunnen daar volgens de school van profiteren.

De school evalueert regelmatig de opbrengsten van het onderwijs. Ze doet dat door de resultaten op de verschillende genormeerde toetsen regelmatig te bespreken. Men heeft zich ingespannen om voor het volgen van de prestaties van individuele leerlingen een rekenmodel te ontwerpen dat snel inzicht geeft in de onderwijsresultaten, afgezet tegen het individuele perspectief.

De school werkt bij haar evaluatie van het onderwijsleerproces volgens het INK model. Toch kon de inspectie niet vaststellen of de voorgestelde structuur werkelijk ook zo wordt vormgegeven. Weliswaar wordt bij tevredenheidsmetingen gebruik gemaakt van bijvoorbeeld de KWIN (kwaliteitsindruk) maar recente informatie ontbreekt.

De inspectie stelt overigens wel dat de school zich inspant de vastgestelde kwaliteit te borgen in bijvoorbeeld een kwaliteitshandboek, dat regelmatig wordt geëvalueerd. Ook zijn er klassenobservaties uitgevoerd en zijn er met alle leraren functioneringsgesprekken gevoerd.

De school schenkt voldoende aandacht aan mogelijke risico's in de sociale context van de school en de opvattingen en uitingen van leerlingen op het terrein van burgerschap en integratie. Omdat onderdelen van de kwaliteitszorg voor het onderwijs in burgerschap niet voldoende zijn uitgewerkt, heeft de inspectie indicator 1.8 niettemin als onvoldoende beoordeeld. Dit betreft de planmatige uitwerking van de visie van de school zoals opgenomen in het schoolplan, de verantwoording van de invulling die de school daaraan geeft, en de evaluatie van de resultaten. Omdat de wetgever van scholen vraagt zélf te bepalen hoe burgerschap wordt ingevuld en daarin transparant te zijn, zijn een visie en planmatige uitwerking daarvan in het aanbod, evenals de verantwoording in schoolgids en schoolplan, belangrijke voorwaarden.

Naleving

Ten aanzien van de naleving van wettelijke voorschriften heeft de inspectie geconstateerd dat niet wordt voldaan aan onderstaande wetsartikelen:

- Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd, maar deze schoolgids bevat niet alle verplichte onderdelen (WPO, art. 16 en 13).
- De geplande onderwijstijd voldoet mogelijk niet aan de wettelijke vereisten (WPO, art. 8).

3. TOEZICHTARRANGEMENT

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de speciale basisschool Het Springtij het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse.

Tekortkomingen in de naleving

Er zijn tekortkomingen in de naleving van wettelijke vereisten geconstateerd, die in het kader van programmatisch handhaven zijn gecontroleerd.

De school voldoet niet aan de wettelijke verplichting 7520 uur onderwijstijd aan te bieden over een periode van acht jaar. De inspectie heeft vastgesteld dat ze op dat jaarlijks minimum aantal uren onderwijs er in het afgelopen schooljaar twee te kort komt. Afsproken is dat in het schooljaar 2010-2011 de school voldoende marge-uren zal opvoeren om dat tekort te compenseren en eventuele uitval vanwege calamiteiten op te vangen. De school heeft dit jaar meer dan zeven vierdaagse schoolweken gepland. In het komend schooljaar zal de school zich beperken tot het wettelijk toegestane maximum.

Er is een onvolledigheid in de inhoud van de schoolgids, geconstateerd. De volgende onderdelen ontbreken: ·

In de schoolgids ontbreken passages, waarin de onderwijsresultaten, de resultaten van de veranderingsdoelen en het veiligheidsbeleid zijn beschreven.

Het beleid van de inspectie is deze tekortkomingen op dit moment nog niet als tekortkoming te beoordelen bij de betreffende indicator(en) over het naleven van wet- en regelgeving. Wel wil de inspectie met het bevoegd gezag afspreken dat in de volgende versie van dit schooldocument de ontbrekende onderdelen zijn opgenomen.